

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний аграрний університет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

_____

«26» серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УКРАЇНСЬКА МОВА В НАУЦІ

для здобувачів
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

галузі знань 13 Механічна інженерія
спеціальності 133 Галузеве машинобудування
освітньо-наукової програми «Галузеве машинобудування»

Вінниця - 2020 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Українська мова в науці» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 133 «Галузеве машинобудування» галузі знань 13 «Механічна інженерія»
Кваліфікація: Доктор філософії з галузевого машинобудування. Вінниця: ВНАУ, 2020. 15 с.

Розробник:

Смагло Н.С., к.філол.н., доцент, доцент кафедри української та іноземних мов

Викладач: Смагло Н.С., к.філол.н., доцент, доцент кафедри української та іноземних мов

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української та іноземних мов

Протокол від “25” серпня 2020 року №1

Завідувач кафедри _____ В.А. Тимкова

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні навчально-методичної комісії факультету менеджменту та права

Протокол від “25” серпня 2020 року №1

Голова НМК факультету _____ Т.В. Піковська

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні науково-методичної комісії університету

Протокол від “26” серпня 2020 року №1

Гарант освітньої програми
«Галузеве машинобудування»

д.т.н., професор Н.Р. Веселовська

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-науковий рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 13 Механічна інженерія Спеціальність 133 Галузеве машинобудування	Нормативна	
Атестацій – 2		Рік підготовки (курс):	
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>реферат, доповідь</u> <small>(назва)</small>		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 150		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи аспіранта – 4	Освітньо-наукова-програма Галузеве машинобудування Третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти	Практичні	
		34 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		116 год.	146 год.
		Індивідуальні завдання: 16 год.	
	Вид контролю: залік		

Програма навчальної дисципліни передбачає перезарахування кредитів, отриманих здобувачами, які навчались за програмою академічної мобільності, неформальної та інформальної освіти за наявності відповідних підтверджуючих документів.

Передбачено розробка аудіо-курсу, дистанційних online курсів для здобувачів з особливими освітніми проблемами інклюзивної освіти.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування у аспірантів компетентностей:

- здатність опанувати технології роботи з науковим текстом, розвивати вміння і навички мовностилістичного аналізу наукового тексту;
- здатність аргументовано оцінювати наукове мовлення в різних комунікативних ситуаціях щодо дотримання норм літературної мови;
- вміння застосовувати мультимедійні технології у презентації наукового дослідження;
- забезпечення нормативності у творенні й використанні фахових термінів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен сформувати такі **компетентності**:

інтегральна компетентність - Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності у сфері галузевого машинобудування, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики.

фахова компетентність:

ФК 2. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, глибоке розуміння англійських наукових текстів з галузевого машинобудування.

програмні результати навчання:

ПРН 6. Вільно презентувати та обговорювати результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми галузевого машинобудування, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях, вміти реєструвати права інтелектуальної власності;

ПРН 8. Вільно володіти державною мовою, уміти професійно презентувати результати досліджень іноземною мовою.

Також вивчення даної компоненти формує у здобувачів вищої освіти ряд соціальних навичок (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проектів), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проектів, метод самопрезентації)..

3. Результати навчання за дисципліною «Українська мова в науці»

Знати теорію, методику і практику формування словникового складу сучасної української літературної мови, бути грамотними, які добре володіють українською мовою і вільно користуються нею в різних сферах, особливо в професійній, діловій і науковій; розумітися на специфіці мови ділових документів, мати сформовані практичні навички правильно складати й оформляти ділові папери; поновити і поглибити знання з української мови, набути лінгвістичну освіту, необхідну для вільного і правильного користування українською літературною мовою; піднести

рівень культури усного і писемного мовлення, сформувані професійний словник та збагатити знання аспірантів відомостями з різних галузей науки, особливо з економіки.

4. Орієнтовна структура залікового кредиту

Атестація 1 «Наукова комунікація як складова фахової діяльності»	Кількість годин				
	Всього годин	Самостійна робота	Аудиторна робота	Лекції	Практичні заняття
Тема 1. Державна мова – мова професійного спілкування. Професійна мовнокомунікативна компетенція. Поняття «мова», «національна мова», «мовлення». Функції мови. Мови світу і місце серед них української. Правовий статус української мови. Поняття «державна мова», «офіційна мова». Характеристика усної і писемної форм мовлення.	12	8	2	-	2
Тема 2. Літературна мова. Мовна норма. Поняття літературної мови, її ознаки. З історії виникнення української літературної мови. Літературна норма. Типологія мовних норм, їх різновиди. Науковий стиль.	12	8	2	-	2
Тема 3. Фразеологія наукового мовлення. Особливості фразеологічної системи української мови. Класифікація фразеологічних одиниць. Фразеологічні одиниці у науковому мовленні. Джерела української фразеології.	12	8	2	-	2
Тема 4. Лексичний склад мови у професійному спілкуванні. Лексичні норми української літературної мови. Українська лексика з погляду її походження, експресивного забарвлення, сфери використання. Власне українська лексика. Слова іншомовного походження у складі української мови, сфера їх вживання, стилістичні можливості.	16	8	4	-	4
Тема 5. Українська термінологія в професійному спілкуванні. Історія і сучасні проблеми української термінології. Теоретичні засади термінознавства та лексикографії. Термін та його ознаки. Термінологія як вузькоспеціальна термінологія.	12	8	2	-	2
Тема 6. Термінологія у професійному спілкуванні. Термінологія обраного фаху. Способи творення термінів. Нормування, кодифікація і стандартизація термінів. Українські електронні термінологічні словники.	16	8	4	-	4
Тема 7. Науковий стиль у професійному спілкуванні. Ставлення і розвиток наукового стилю української мови. Особливості наукового тексту і професійного наукового викладу думки. Мовні засоби	2	8	2	-	2

наукового стилю. Оформлення результатів наукової діяльності. План, тези, конспект як важливий засіб організації розумової праці. Анотування і реферування наукових текстів. Основні правила бібліографічного опису, оформлювання покликань.					
Тема 8. Науковий стиль і його засоби в професійному спілкуванні. Реферат як жанр академічного письма. Стаття як самостійний науковий твір. Основні вимоги до виконання та оформлювання курсової, бакалаврської робіт. Рецензія, відгук як критичне осмислення наукової праці. Науковий етикет.	12	8	2	-	2
Тема 9. Мовні засоби наукового стилю. Мовні засоби наукового стилю. Оформлення результатів наукової діяльності. План, тези, конспект як важливий засіб організації розумової праці. Анотування і реферування наукових текстів. Основні правила бібліографічного опису, оформлювання покликань.	12	8	2	-	2
Тема 10-11. Мовностилістичні особливості та структура наукових робіт. Реферат як жанр академічного письма. Стаття як самостійний науковий твір. Основні вимоги до виконання та оформлювання курсової, бакалаврської робіт. Рецензія, відгук як критичне осмислення наукової праці. Науковий етикет.	16	8	4	-	4
Тема 12. Мовний етикет науки. Поняття «мовний етикет науки». З історії становлення етикету в Україні. Види етикету. Поняття «мовленнєвий етикет», «спілкувальний етикет». Правила для адресанта. Правила для адресата. Візитна картка як спосіб установлення індивідуального контакту.	12	8	2	-	2
Тема 13. Проблеми перекладу і редагування наукових текстів. Форми і види перекладу. Буквальний, адекватний, реферативний, анотаційний переклади. Типові помилки під час перекладу наукових текстів українською. Вибір синоніма під час перекладу. Переклад термінів. Особливості редагування наукового тексту. Помилки у змісті й будові висловлювань.	12	8	2	-	2
Тема 14. Переклад і редагування наукових текстів. Вибір синоніма під час перекладу. Переклад термінів. Особливості редагування наукового тексту. Помилки у змісті й будові висловлювань.	12	8	2	-	2
Тема 15. Підсумкове заняття.	12	8	2	-	2
Тема 16. Заліковий контроль.	8	4	2	-	2
Разом	150	116	34	-	34

5. Навчально-методична карта дисципліни

Тиждень	Лекції	Практичні заняття	Вид контролю на практично-практичному занятті	Поза-аудиторний контроль
1		Державна мова – мова професійного спілкування	Завдання	Самостійна робота
1		Літературна мова. Мовна норма	Завдання	Самостійна робота
2		Фразеологія наукового мовлення	Завдання	Самостійна робота
2		Лексичний склад мови у професійному спілкуванні	Завдання	Самостійна робота
3		Українська термінологія в професійному спілкуванні	Тести	Самостійна робота
3		Термінологія в професійному спілкуванні	Тести	Самостійна робота
4		Науковий стиль у професійному спілкуванні	Завдання	Самостійна робота
4		Науковий стиль і його засоби в професійному спілкуванні	Завдання	Самостійна робота
5		Мовні засоби наукового стилю	Завдання	Самостійна робота
5		Мовностилістичні особливості та структура наукових робіт	Завдання	Самостійна робота
6		Мовностилістичні особливості та структура наукових робіт	Завдання	Самостійна робота
6		Мовний етикет науки	Тести	Самостійна робота
7		Проблеми перекладу і редагування наукових текстів	Завдання	Самостійна робота
7		Переклад і редагування наукових текстів	Завдання	Самостійна робота
8		Підсумкове заняття	Завдання	ІНДЗ
8		Заліковий контроль	ККР	ІНДЗ

5.1. Розрахунок рейтингових балів за видами кредитного контролю

№ з/п	Вид діяльності	Коефіцієнт (вартість)	Кількість робіт	Результат
1	Лекція	-	-	-
2	Практичне заняття	16	8	40
3	Самостійна робота 1	2	1	3
4	Самостійна робота 2	2	1	3
5	Самостійна робота 3	2	1	4
6	ІНДЗ	10	1	10
7	Модульний контроль	10	1	10
8	Підсумковий контроль (залік)	30	1	30
Загальна кількість				100

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Державна мова – мова професійного спілкування	2
2	Літературна мова. Мовна норма	2
3	Фразеологія наукового мовлення	2
4	Лексичний склад мови у професійному спілкуванні	4
5	Українська термінологія в професійному спілкуванні	2
6	Термінологія в професійному спілкуванні	4
7	Науковий стиль у професійному спілкуванні.	2
8	Науковий стиль і його засоби в професійному спілкуванні	4
9	Мовні засоби наукового стилю	2
10-11	Мовностилістичні особливості та структура наукових робіт	2
12	Мовний етикет науки	2
13	Проблеми перекладу і редагування наукових текстів	2
14	Переклад і редагування наукових текстів.	2
15	Підсумкове заняття	2
16	Підсумковий контроль (залік)	2
17	Усього	34

7. Теми практичних занять (заочна форма навчання)

1	Літературна мова. Мовна норма	2
2	Фразеологія наукового мовлення	2
3	Лексичний склад мови у професійному спілкуванні	2
4	Мовний етикет науки	2

8. Самостійна робота

Самостійна робота студента є важливою складовою у підготовці кваліфікованого фахівця, конкурентоспроможного на ринку праці, здатного до компетентної професійної діяльності на рівні світових стандартів.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам:

1. Закріплення матеріалу.
2. Робота з рекомендованою літературою.
3. Підготовка до практичних занять, дискусій, роботи в малих групах.
4. Контрольна перевірка кожним студентом особистих знань на запитання, які винесені для самостійного вивчення.
5. Робота над виконанням індивідуальних завдань та підготовка доповідей.

Перелік тем для самостійного опрацювання за навчальною дисципліною «Українська мова в науці»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Становлення і розвиток наукового стилю української мови.	8
2	Мовні засоби наукового стилю.	10
3	Науковий текст і професійний виклад думки.	8
4	Термінологія фаху.	8
5	Українські електронні термінологічні словники.	8
6	План тези, конспект як важливий засіб організації наукової праці.	10
7	Анотування і реферування наукових текстів.	8
8	Рецензія, відгук як критичне осмислення наукової праці.	8
9	Мова науки і національна мова.	8
10	Реферат як жанр академічного письма.	8
11	Науковий етикет.	8
12	Переклад як вид мовленнєвої діяльності.	8
13	Особливості перекладу наукового тексту.	8
14	Літературне редагування фахового тексту: специфіка і завдання.	8
	Разом	116

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання аспіранта є вибіркоким видом позааудиторної самостійної роботи аспіранта та має навчально-дослідницький характер, виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни. Виконання індивідуальних завдань є одним із важливих засобів підвищення якості майбутніх спеціалістів, які здатні застосувати на практиці теоретичні знання, вміння та навички із зазначеної дисципліни. Підготовка індивідуальних завдань передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни та застосування їх у процесі розв'язання конкретних ділових ситуацій, розвиток навичок самостійної роботи, пов'язаних із темою індивідуальних завдань. Індивідуальні завдання передбачає наявність таких елементів наукового дослідження: практичної значущості, комплексного системного підходу до розв'язання завдань дослідження, теоретичного використання передової сучасної методології та наукових розробок, наявність елементів творчості, вміння застосовувати сучасні технології.

Тематика індивідуальних завдань

Завдання 1. Скласти загальну модель побудови наукового тексту, на її основі підготуйте доповідь на одну з актуальних тем вашої фахової проблематики.

Завдання 2. Зі збірника наукових праць виписати 7-8 заголовків (назв статей). Дослідити, які з них виражають основну думку, а які тему.

Завдання 3. Опрацювати статтю зі сфери ваших наукових досліджень. Здійснити реферування цього наукового джерела.

Завдання 4. Опрацювати наукову статтю в контексті вимог до змісту побудови та мовного оформлення. Проаналізувати текст статті на лексичному та фразеологічному рівні. Визначте, за допомогою яких мовних засобів створюється його логічність, послідовність, доказовість.

Завдання 5. Підготувати і представити презентації.

1. Термінологія обраного фаху.
2. Анотування і реферування наукових текстів.
3. Рецензія, відгук як критичне осмислення наукової праці.
4. Науковий етикет.

Завдання 6. Напишіть реферат на одну із запропонованих тем.

1. Становлення і розвиток наукового стилю української мови.
2. Мовні засоби наукового стилю.
3. Науковий текст і професійний виклад думки.
4. Роль синонімів у термінологічних системах.
5. Українська термінологія і національні культурні традиції.
6. Українська термінологія як чинник державності української мови.
7. Роль перекладу в поповненні термінологічної лексики.
8. Особливості розвитку термінолексики на межі століть.
9. Актуальні проблеми термінознавства.
10. Українська термінологія – національна за своїми витоками, міжнародна за своїм поширенням.
11. Термінологія в її історичному розвитку.
12. Мова науки і національна мова.
13. Лексикографічна компетенція як показник мовної культури науковця.
14. Українські електронні фахові словники.
15. Оформлювання результатів наукової діяльності.
16. Реферат як жанр академічного письма.
17. Переклад як вид мовленнєвої діяльності.
18. Особливості перекладу наукового тексту.
19. Літературне редагування фахового тексту: специфіка і завдання.
20. Особливості перекладу запозиченої термінологічної лексики українською мовою.
21. Проблеми перекладу термінології (педагогічної, сільськогосподарської, управлінської, технічної, економічної тощо).
22. Особливості редагування наукового тексту.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів: поточний контроль – загальна відповідність заявленим компетентностям за результатами практичних занять – 42 бали (усний контроль: опитування, бесіди, доповіді, повідомлення на задану тему та ін.); підсумок самостійної роботи та індивідуальних творчих завдань (письмовий контроль: робота в письмовій формі, виклад матеріалу на задану тему в письмовому вигляді та ін.) – 28 балів; підсумковий контроль (автоматизоване електронне тестування) – 30 балів. Разом: 100 балів. Якщо здобувач протягом семестру за підсумками поточного та атестаційного контролів набрав (отримав) менше половини максимальної оцінки з навчальної дисципліни (менше 35 балів), то він до заліку не допускається.

Визнання результатів набутих у неформальній/інформальній освіті здійснюються до початку семестру, у якому згідно з навчальним планом передбачено опанування освітнього компонента.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота														Самостійна робота (виконання індивідуальних творчих завдань)	Підсумковий тест	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	28	30	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			

Рейтингова оцінка за шкалою з дисципліни «Українська мова в науці»

За шкалою ECTS	За національною шкалою	Рейтингова оцінка за шкалою навчального закладу (абсолютна кількість балів за дисципліну)
A	відмінно	90-100
B	добре	82-89
C	добре	75-81
D	задовільно	66-74
E	задовільно	60-68
FX	не задовільно з можливістю повторного складання	35-59
F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	1-34

11. Список літератури

Основна:

1. Гриджук О. Є. Фахова термінологія: навчальний посібник. Львів: НЛТУ України, 2016. 403 с.
2. Дащенко Н. Л. Науковий текст: оформлення й редагування: навчальний посібник. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2015. 431 с.
3. Тимкова В.А., Ільчук В.В. Українська мова в науці: навчальний посібник. Вінниця: ВВ ВНАУ, 2018. 202с.
4. Тимкова В.А. Українська мова в науці : Навчальний посібник – Вінниця : РВВ ВНАУ, 2018. 212 с.
5. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: Навч. посіб. К: Центр навчальної літератури, 2006. - 312 с
6. Семенов О. М. Культура наукової української мови: навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
7. Шкіцька І. Ю. Основи академічної доброчесності: навчально-методичний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 64 с.
8. Смагло Н.С. Методичні рекомендації до самостійної роботи для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня денної форми навчання галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» кваліфікація: Доктор філософії з економіки. Вінниця: ВНАУ, 2021.
9. Смагло Н.С. Робоча програма навчальної дисципліни «Українська мова в науці» для підготовки здобувачів освітньо-наукового рівня «доктор філософії». Вінниця: ВНАУ, 2020. 19 с.

Додаткова:

1. Бабич Н. Б. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник / За ред. Н.Б. Бабич. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2016. 496 с.
2. Булик-Верхола С. З. Основи термінознавства : навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. — 160 с.
3. Горошкіна О. М., Шутова Л. І. Науковий текст: особливості мови та стилю : навчально-методичний посібник для аспірантів. Київ: Світанок, 2017. – 138 с.
4. Грищенко Т.Б. Українська мова та культура мовлення: Навч. посібн. для здобувачів вищих навчальних закладів та коледжів. –Вінниця: НОВА КНИГА, 2018. 472 с.
5. Зубков М. Сучасне українське ділове мовлення. – Х.: Торсінг, 2020. 384с.
6. Корж А.В. Документознавство. Зразки ділових паперів право ділової сфери. – Навч. посіб. – К.: КНТ, 2018. – 372 с.
7. Левченко О. Науковий стиль: культура мовлення : навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 204 с.
8. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2016. — 312 с.
9. Основи культури наукового мовлення : навчально-методичний посібник К. : НАДУ, 2017. – 80 с.

10. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Знання, 2016. — 291с.
11. Семеног О. М. Культура наукової української мови : навчальний посібник. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. 252 с.
12. Семеног О. М. Культура наукової української мови : навчальний посібник. К. : ВЦ «Академія», 2018. 216 с.
13. Сурмін Ю. Науковий текст: специфіка, підготовка та презентація : навчально-методичний посібник. К. : НАДУ, 2018. – 184 с.

Інтернет-джерела:

1. <http://www.mova.info>
2. <http://www.novamova.com.ua>
3. <http://www.ulif.org.ua>
4. <https://r2u.org.ua/>
5. <https://slovnyk.ua/>
6. <http://tnpu.edu.ua/naukova-robota/akadem-chna-dobrochesn-st.php>